

“Затверджено“
на методичній нараді кафедри акушерства,
гінекології та планування сім’ї
медичного інституту СумДУ
протокол № _____
від “ _____ “ _____ 2021р.

Методична розробка
самостійної роботи студента з дисципліни «Акушерство»

Тема: Фізіологія пологів. Знеболювання пологів.

Кількість годин – 3.

Мета: вивчити, що таке передвісники пологів, прелімінарний період, визначити поняття біологічної готовності організму до пологів, на основі акушерського дослідження роділлі скласти план ведення пологів, знати клінічний перебіг I та II періоду пологів, вивчити методи знеболення пологів.

Студент має: оцінювати час вилиття і характеристику навколоплідних вод, володіти особливостями ведення пологів, знати основні принципи ведення партограми, визначати і оцінювати внутрішньоутробний стан плода (аускультативно та апаратними методами).

Організація заняття:

Організаційний момент	2% навчального часу;
Мотивація теми	3% навчального часу;
Контроль вихідного рівня знань	20% навчального часу;
Самостійна робота студента	35% навчального часу;
Контроль остаточного рівня знань	20% навчального часу;
Оцінка знань студентів	15% навчального часу;
Узагальнення викладача, завдання додому	5% навчального часу;

I. Тестування: 20 тестів.

II. Основні питання:

- 1.Що таке біомеханізму пологів?
- 2.Що таке провідна точка?
- 3.Яка провідна точка при передньому виді потиличного передлежання?
- 4.Який перший момент біомеханізму пологів при передньому виді потиличного передлежання?
- 5.Який другий момент біомеханізму пологів при передньому виді потиличного передлежання?
- 6.Який третій момент біомеханізму пологів при передньому виді потиличного передлежання?
- 7.Який четвертий момент біомеханізму пологів при передньому виді потиличного передлежання?
- 8.Який біомеханізм народження плечиків?
- 9.Які теорії причинності окремих моментів біомеханізму пологів?
- 10.Які особливості біомеханізму пологів при задньому виді потиличного передлежання?
- 11.Які фактори сприяють утворенню заднього виду потиличного передлежання?
- 12.Які особливості клінічного перебігу пологів при задньому виді потиличного передлежання?
- 13.Які розрізняють періоди пологів?
- 14.Які об'єктивні ознаки пологової діяльності та її ефективності у I періоді пологів?

15. Які особливості механізму розкриття шийки матки у жінки, що народжує вперше та у жінки, що народжує повторно?
16. Які розрізняють фази у I періоді пологів?
17. В чому полягає перевага вільної позиції роділлі під час пологів?
18. Які особливості ведення I періоду пологів?
19. Як визначається ступінь розкриття шийки матки?
20. Яка частота вагінальних досліджень необхідна в I періоді пологів, чим вона обґрунтована?
21. Які показання до внутрішнього акушерського обстеження?
22. Яку об'єктивну інформацію необхідно отримати під час вагінального дослідження в I періоді пологів?
23. Як визначається передчасне, раннє, своєчасне та запізніле вилиття навколоплідних вод?
24. Які сучасні принципи та способи контролю стану плода під час пологів?
25. Які сучасні принципи та способи контролю стану роділлі?
26. Що таке партограма?
27. Чим характеризується II період пологів, його максимально припустима тривалість?
28. Які об'єктивні ознаки пологової діяльності та її ефективності у II періоді пологів?
29. Які особливості ведення II періоду пологів?
30. Як визначають динаміку просування голівки плода?
31. Яка максимально допустима тривалість стояння голівки в одній площині малого тазу, чим вона обґрунтована?

III. Практичні навички:

1. Визначити термін вагітності та передбачувану дату пологів.
2. Сформулювати попередній діагноз та визначити план ведення фізіологічних пологів.
3. Оцінити якісні показники пологової діяльності в залежності від фази і періоду пологів.
4. Прийомами Леопольда визначити положення, позицію і передлежання плода.
5. Вислухати та оцінити характер серцевих скорочень внутрішньоутробного плода.
6. Вибрати позицію для породіллі у I періоді пологів.
7. Оцінювати характер перебігу пологів на підставі партограми.
8. Провести заходи щодо немедикаментозного знеболення пологів.
9. Визначити показання для медикаментозного знеболення пологів.
10. Продемонструвати на симуляторі біомеханізм пологів при передньому і задньому виді потиличного передлежання.
11. Визначати початок другого періоду пологів, оцінити якісні показники потужної пологової діяльності.
12. Виконати ручну акушерську допомогу при потиличному передлежанні (фантомі).
13. Демонструвати активну тактику ведення III періоду пологів.
14. Демонструвати очікувальну тактику ведення III періоду пологів.
15. Оцінити послід та визначати його цілісність (на фантомі).
16. Визначити крововтрату у пологах.
17. Оцінити стан новонародженого за шкалою Апгар.
18. Провести первинний туалет новонародженого з дотриманням принципів «теплого ланцюжка» (на фантомі).

IV. Вирішення ситуаційних задач.

1. Вагітна 24 років, перша вагітність, I пологи. Почалася регулярна пологова діяльність. При вагінальному дослідженні: шийка матки згладжена, відкриття 4 см, плідний міхур цілий, голівка плода притиснута до входу в малий таз. Стрілоподібний шов у поперечному розмірі, тім'ячко трикутної форми в центрі тазу, звернено вліво. Який момент біомеханізму пологів?

- A I момент біомеханізму пологів
- B II момент біомеханізму пологів
- C III момент біомеханізму пологів
- D IV момент біомеханізму пологів
- E V момент біомеханізму пологів

2. При зовнішньому акушерському дослідженні роділлі з доношеною вагітністю діагностовано поздовжнє положення плода, головне передлежання. При вагінальному дослідженні: шийка матки згладжена, відкриття 8 см, сагітальний шов у лівому косому розмірі, велике тим'ячко праворуч біля лона. Встановити діагноз?

- A **1 позиція, задній вид, передньоголовне передлежання.**
- B 1 позиція, задній вид, потиличне передлежання.
- C 2 позиція, передній вид, потиличне передлежання.
- D 1 позиція, задній вид, лобне передлежання.
- E 1 позиція, задній вид, лицеве передлежання.

3. Роділля 38 років, пологи перші термінові. При огляді в пологовому залі: обвід живота 110 см, висота дна матки – 40 см. Прорізується голівка плода. Шкіра вульварного кільця бліда, мало податлива. Ваш попередній діагноз?

- A **Загроза розриву промежини.**
- B Загроза розриву матки.
- C Загроза розриву симфізу.
- D Слабкість потуг.
- E Надмірно активна родова діяльність.

4. Пологи в строк. Другий період триває 1 г., голівка плода врізується. Серцебиття плода ритмічне, глухе, 150 уд./хв. Промежина висока. Що треба робити?

- A **Перінеотомію.**
- B Кесарів розтин.
- C Плодоруйнівну операцію.
- D Введення утеротоніків.
- E Очікувальна тактика.

5. Породілля 28 років з нормальним тазом та доношеною вагітністю, перший період пологів тривав 10 годин, другий 30 хвилин. Через 15 хвилин після народження плода з'явилися ознаки відділення посліду. Крововтрата складає 250 мл. Що треба зробити?

- A **Зовнішні прийоми відділення посліду.**
- B Ручне відділення плаценти і посліду
- C Очікувальна тактика.
- D Введення утеротоніків.
- E Введення спазмолітиків.

6. Голівка новородженого має доліхоцефалічну форму, витягнута з переду назад. При огляді голівки на потилиці на середині між великим і малим тим'ячком визначається родова пухлина. При якому передлежанні голівки плода пройшли ці пологи?

- A **При задньому виді потиличного передлежання.**
- B При передньому виді потиличного передлежання.
- C При передньо-тім'ячному передлежанні.
- D При лобному передлежанні.
- E При лицевому передлежанні.

7. При піхвовому дослідженні через 6 годин після початку пологової діяльності визначається: розкриття шийки матки до 5 см, передлежить головка плода, притиснута до входу у малий таз. Стрілоподібний шов у поперечному розмірі входу у малий таз, мале тім'ячко зліва, збоку. Про який момент біомеханізму пологів йдеться?

- A** Згинання голівки.
- B** Розгинання голівки.
- C** Внутрішній поворот голівки.
- D** Додаткове згинання голівки.
- E** Внутрішній поворот плечиків.

8. При зовнішньому дослідженні голівка плода не визначається. Відійшли навколоплідні води. При внутрішньому дослідженні: шийка матки згладжена, голівка плода розташована нижче нижнього краю лона, куприка та сідничних горбів. Відкриття вічка повне, стрілоподібний шов в прямому розмірі, мале тім'ячко під лонем, при потугах з'являється зі статевої щілини. Яку площину тазу займає голівка плода?

- A** Площину виходу з малого тазу.
- B** Притиснена до входу в малий таз.
- C** Площину входу в малий таз.
- D** Площину широкої частини порожнини малого тазу.
- E** Площину вузької частини порожнини малого тазу.

9. Після народження немовля, в третьому періоді пологів, лікарем при натисканні ребром долоні над лонем відмічене втягування пуповини в піхву. Яку ознаку використав лікар для визначення відокремлення плаценти?

- A** Чукалова-Кюстнера.
- B** Альфельда.
- C** Шредера.
- D** Креде-Лазаревича.
- E** Гентера.

10. У породіллі вагою 80 кг, треті вчасні пологи. Народився хлопчик, вагою 4.200, довжиною 50см. Загальна крововтрата – 450,0 мл. Фізіологічний об'єм крововтрата у наданої породіллі складає:

- A** 400,0мл.
- B** 350,0мл.
- C** 300,0мл.
- D** 450,0мл.
- E** 500,0мл.

В. Задачі для контролю знань студентів

1. Першовагітна в терміні 39-40 тижнів доставлена машиною швидкої допомоги із скаргами на перейми тривалістю до 20 сек через 6-7 хв., навколоплідні води не виливалися. При огляді: стан задовільний. Шкіра та видимі слизові оболонки блідо-рожеві. Розміри тазу: 25-28-30-21 см. Індекс Соловйова 15 см. З боку внутрішніх органів без видимої патології. АТ 120/80 мм рт.ст. Живіт збільшений вагітною маткою. ВДМ 38 см, ОЖ 100 см. Положення плода повздовжне, головка притиснута до входу у малий таз. Серцебиття плода 146 уд/хв. Фізіологічні відправлення не порушені. При огляді у дзеркала: шийка матки без дефектів епітелію, виділення слизові, помірні. Бімануально: шийка матки центрована, укорочена до 1 см, краї шийки м'які, відкриття маткового вічка 2 см. Передлежить головка плода, стрілоподібний шов у декілька правому косому розмірі, мале тім'ячко у лона. Навколоплідний міхур цілий. Екзостозів у малому тазі немає. Промонторіум не досяжний.

Питання:

1. Сформулюйте попередній діагноз.
2. Визначте передбачувану масу внутрішньоутробного плода.
3. Оцініть серцебиття плода.
4. Сформулюйте план ведення пологів.

Еталон відповіді:

1. Вагітність I 39-40 тижнів. Перший період латентна фаза I термінових пологів.
2. Передбачувана маса плода 3800±200 гр.
3. Серцебиття плода не страждає.
4. Пологи вести через природні пологові шляхи з активним веденням III періоду.

2.Породілля 26 років із скаргами на перейми тривалістю 35-40 сек через 3-4 хвилини доставлена машиною швидкої допомоги у пологовий будинок. Теперішня вагітність 3-я, термін 40 тижнів. В анамнезі 2 пологів. Перший день останньої менструації 5 травня. При огляді: стан задовільний. Шкіра та видимі слизові оболонки блідо-рожеві. Розміри тазу: 25-28-31-21 см. Індекс Соловйова 15 см. З боку внутрішніх органів без видимої патології. АТ 120/80 мм рт.ст. Живіт збільшений вагітною маткою у формі правильного овоїда. ВДМ 39 см, ОЖ 98 см. Положення плода повздовжнє, головка притиснута до входу у малий таз. Серцебиття плода 158 уд/хв. Фізіологічні відправлення не порушені. При огляді у дзеркалах: шийка матки без дефектів епітелію, виділення слизові, помірні. Бімануально: шийка матки згладжена, краї шийки м'які, відкриття маткового вічка 6 см. Передлежить головка плода, стрілоподібний шов у декілька лівого косому розмірі, мале тім'ячко у лона розташоване по провідній осі тазу. При огляді вилилися світлі навколоплідні води у помірній кількості. Екзостозів у малому тазі немає. Промониторіум не досяжний.

Питання:

1. Сформулюйте попередній діагноз.
2. Визначте передбачувану дату пологів.
3. Оцініть серцебиття плода.
4. Визначте своєчасність розриву навколоплідного міхура.
5. Сформулюйте план ведення пологів.

Еталон відповіді:

1. Вагітність III 40 тижнів. Перший період активна фаза III термінових пологів.
2. Передбачувана дата пологів 12-19 лютого.
3. Серцебиття плода не страждає.
4. Своєчасне вилиття навколоплідних вод.
5. Пологи вести через природні пологові шляхи з активним веденням III періоду.

Рекомендована література:

1. Акушерство і гінекологія : підручник: у 2-х кн. Кн.1 Акушерство : Акушерство / Б. М. Венцківський, М. О. Щербина, В. І. Грищенко [та ін.] ; – 4-ге вид., випр. – К. : Медицина, 2020. – 424 с.
2. Акушерство і гінекологія : підручник: у 2-х кн. Кн.2 Гінекологія / В. Б. М. Венцківський, М. О. Щербина, В. І. Грищенко [та ін.] ; – 3-ге вид., випр. – К. : Медицина, 2020. – 376 с.
3. Практикум з акушерства / І.І. Бачинська – К. : «Медицина», 2021. – 104 с.
4. Практикум з фантомного акушерства / П. Явірський, В. Шатило, Т. Явірська – К. : «Медицина», 2017– 144 с.
5. Практикум з гінекології / А.М. Вавілова – К. : «Медицина», 2019. – 96 с.
6. Клінічне акушерство і гінекологія / А. Браян, Магован, Філіп Оуден, Ендрю Томсон; науковий редактор перекладу М. Щербина - К. : «Медицина», 2021. – 512 с.

7. Oxford Textbook of Obstetrics and Gynecology / Sabaratram Arulkumaran, Wiliam Ledger, Lynette Denny, Stergios Doumouchtsis – Oxford University Press, 2020, 928 p.

Автор: ас. Н. П. Сухостаець